

Historia non perit / La història no mor

Una artista plàstica, una creadora audiovisual, un músic i un poeta han de passar 10 hores junts a la biblioteca Pere Anguera i a veure què en surt.

No es coneixen de res.

La persona que els ha reunit no estarà present durant l'experiment.

Objectiu: no hi ha objectiu.

Regles: no hi ha regles.

Una fa tard, els altres no acaben de trobar tema de conversa mentre esperen.

Quan hi som tots, dos dubten si en sortirà res de tot això. Un creu que sí. L'altra calla.

Per entrar en situació, els treballadors de la biblioteca ens ensenyen l'edifici.

Davant d'una finestra estreta i llarga, un diu que es veu el mar, i l'altra diu «que va, què s'ha de veure el mar». Tots mirem a veure si es veu el mar.

A dalt de tot hi ha el fons bibliogràfic del Pere Anguera, i xafardegem entre els seus llibres.

Un exlibris porta el lema "Historia non perit": la història no mor.

A *Historia de las ideas políticas* de Jean Touchard, pàgina 474, hi ha un paper doblegat d'algun òrgan de govern municipal. S'hi acorda la compra d'explosímetres per detectar "posibles explosiones en la red de alcantarillado de la Ciudad". A la pàgina següent comença el capítol sobre el marxisme.

Mentre ens ensenyen el soterrani, l'encarregat de l'espai infantil diu que hi vol organitzar un festival de cinema de terror.

Finalment ens deixen sols.

D'entrada optem per fer-nos un cafè i parlar una estona.

Ens tranquil·litzem repetint-nos que no passa res si no aconseguim res.

I xerrem sense objectiu, guanyant temps abans de començar.

Aleshores decidim apuntar el que anem dient:

La biblioteca com a edifici gran i interessant, blanc i lluminós,

com a cruïlla entre el mar i la muntanya, a tocar de la petroquímica.

La petroquímica com a lloc d'explosions, risc i impacte mediambiental.

L'historiador Pere Anguera com a patró de la biblioteca.

Pere Anguera acusat de terrorisme.

Violència i abusos policials en el seu trajecte a Madrid:

"Si levantas la cabeza te pego un tiro".

Terrorisme d'estat i explosions.

"Posibles explosiones en la red de alcantarillado de la Ciudad".

Explosions i petroquímica.

Acusacions falses de terrorisme a opositors polítics, d'abans i d'ara.

Les cloaques de l'estat, d'abans i d'ara.

Sempre hi haurà gent que maltracta i menysprea el territori i les persones.

Qui es va inventar una Pineda sense pins?

Tot segueix igual: *Historia non perit*.

Tot és com un festival de terror organitzat al soterrani d'una biblioteca per l'encarregat de la secció infantil.

Però la biblioteca és un espai de pau, cultura i creació enmig de tanta destrucció;

un lloc on caminar i llegir;

un espai de memòria: *Historia non perit*.

I ara, què? Què podem fer?

La següent generació ho haurà de canviar tot.

Però això ja ho deien els nostres pares, i els nostres avis.

Cada generació s'ha passat la pilota d'una a l'altra.

- Què podem fer? - No podem fer res.

- Des d'aquí es veu una mica el mar.

- Què va, què s'ha de veure el mar.

Són dues actituds davant la vida.

Sempre fem coses per aconseguir altres coses, per això sempre estem esperant o desesperant.

I si renunciem als resultats?

Lavors no caldrà esperar ni desesperar

perquè el fi de la nostra activitat serà la mateixa activitat.

Bingo! Això ens dona la pauta per al nostre experiment:

Iniciem un procés de creació que no porti a cap obra, sinó que l'obra sigui el procés.

Com? Deixant fer, deixant que el procés es formi sol, com fins ara.

L'atzar és el que ens ha portat aquí, doncs que ens segueixi portant.

Ja està, ja hem començat!

No sabíem què fer i de sobte ens hem trobat fent-ho.

Ningú s'ha proposat fer una "obra", cadascú ha renunciat sense pretendre-ho al seu àmbit, a la seva disciplina, al seu llenguatge, per això hem pogut treballar junts.

Només cal seguir atents al procés que hem engegat sense esperar res, i en el qual seguim immersos.

Troblem un gerro xino.

Ja sabem que es diu «xinès», però ens agrada dir-li xino.

Gerro xino com a cosa kitsch, venerable, intocable, que ja no funciona però que tampoc podem retirar ni trencar.

Posem el gerro xino damunt dels papers, entre «estat» i «sistema».

Mirem els senyors xinesos pintats al gerro.

Potser fan el mateix que nosaltres.

I si nosaltres som ells?

I si som l'holograma del que hi ha aquí?

Cada generació ha fet el que estem fent ara.

Cada vegada que ho fem, connectem amb tots els que ho han fet abans de nosaltres.

Historia non perit.

Troblem un esprai marca Bac Clínic: «desinfectant de superfície d'àmbit sanitari».

Per desinfectar la nostra merda utilitzem una cosa que també contamina?

Agafem un bidó d'aigua buit i el fem servir de percussió.

Gravem el so. Però és de plàstic. Però ens permet crear.

Podem crear amb el que destrueix?

Potser aquí hi ha una pauta d'actuació:

no defugir, aprofitar el que no ens agrada.

Ruixem amb el desinfectant la paraula «Petroquímica» del full.

La marca d'aigua del paper es va diluint amb el temps.

Tornem a ruixar: cada acció alliberadora s'ha de repetir un cop i un altre.

Cadascú pot salvar la vida utilitzant el que no li agrada de la vida.

Trobem un sotagot amb la rosa de Reus,
presidirà el nostre procés, un procés local.
Però en realitat tot és local, i el conjunt dels processos locals és el procés global.
Local i global com a revers l'un de l'altre:
al revers del sotagot pintem un planeta Terra.

Fem una bola del món amb un tovalló de paper
i la ruixem amb Bac Clínic.
La posem al costat del sotagot de la Rosa de Reus.
Els leds del sostre li projecten ombres creuades que també recorden la rosa de Reus.
Fem punta al llapis i gravem el so,
i la punta que cau sembla una altra rosa de Reus.
Posem les tres roses una sobre l'altra sobre el gerro:
l'estat i el sistema global són un gerro xino,
però el seu revers és allò local,
i la *punta* del llapis, en tant que acció local i «puntual», és la «punta» de tot plegat.

Entrem en una mena d'embriaguesa lúcida, on ja tot ens sembla significatiu.
Necessitem moure'ns una mica, expandir-nos.
La biblioteca com a espai per caminar i llegir.
La biblioteca com a espai de silenci, que en realitat està ple de sons.
Ens movem i ens gravem les passes,
llapissos i ungles rasant paper,
portes que grinyolen, claus que obren panys,
baranes que ressonen si les piquem,
el so de nau espacial del sistema elèctric i climàtic,
fulls giravoltant de llibres i revistes,
aigua de la dutxa, la cadena del vàter...
Ho titularem «els silencis de la biblioteca».

Sortim a caminar fins al Mas Iglesias.
Tot es torna ambivalent, real i simbòlic a la vegada:

Mireu gansos
Allò són gansos
Aquests dos s'han perdut
home però potser deuen tornar cap a casa
I nosaltres? Ens hem perdut o estem tornant a casa?
En quina fase de la nostra història estem?

Les roses
Nem a veure les roses
Bueno ara no n'hi han
Potser depèn de l'època de l'any
Però en principi tot això són rosers
Trobar el que busquem depèn de l'època?
O sigui que no ho hem perdut del tot?

Una cotorra entre les fulles
la sabeu veure?
Costa molt de veure
Ah sí ja la veig
Mira que te l'enfoco amb el mòbil
i així també la podreu veure
Ens estem enfocant constantment els uns als altres per veure el que veiem?

Un nen xuta la pilota contra la paret i gravem el so.
al terra una branqueta espera que la recollim.
Cada petit succés casual es transfigura en art davant nostre.
Qui és l'autor de tot això?
Els qui participen sense fer-ne obra? O els qui fan obra sense participar-hi?
Realment és important? Necessitem autors, noms propis?
Són processos anònims i col·lectius.
La vida, la història i l'art com a processos anònims i col·lectius.
Potser aquí també hi hagi un camí de futur.

Tornem a la biblioteca i investiguem el soterrani.
Al costat de les capses de llibres de l'Heribert Barrera
hi ha la paella enorme de l'associació de veïns.
Potser la podríem utilitzar de gong
o de recipient per col·locar el que estem *cuinant*.
La pujarem per l'ascensor en un carro de súper.

Llavors arriba el Sistaré a portar-nos el dinar
i surt de la furgoneta amb un pa de metre i mig.
Ve de la fira de l'oli, on ha ensenyat a fer un plat d'aprofitament: sopa de farigola;
i ens explica com reaprofitaven les coses a casa seva.
Sentim que ens parla de nosaltres:
al cap i a la fi, hem estat fent una paella amb tots els esdeveniments del dia.
La paella com a plat d'aprofitament, i el muntatge com a art d'aprofitament.

Obrim una porta que ens havia passat desapercebuda:
llibres, bosses de brossa, canyes,
una estanteria de cartró!
La podem fer servir?
En horitzontal o en vertical?
Si la tombem al terra, podem fer-ne un tres en ratlla i jugar dins d'ella.
Però per a què?
Tenim l'acció, ens falta el concepte.
Al final hi posarem llibres triats en funció del títol
i l'espectador haurà d'anar construint el sentit a mesura que els llegeix.

Després de dinar ens dividim: s'ha de muntar l'estanteria, la paella, el vídeo, i gravar la música de fons.
Ens plantegem la possibilitat de fer un laberint de llibres que condueixi a l'estanteria, però ens entren dubtes:
estarem creuant alguna línia vermella? Dificultarem el pas dels usuaris? Diluïrem el muntatge? S'enfadaran els treballadors?

Potser millor fer només un caminet entre la paella rovellada i l'estanteria tombada?
Al final avortem la idea i ens quedem amb el que hi ha.

El que hi ha són rastres d'un procés, memòria de tot, no hem esborrat res.

Historia non perit.

Pel que fa a vosaltres,
només voldríem que us prenguéssiu temps.
Temps per seure i contemplar,
temps per jugar amb els objectes i inventar significats,
per conversar entre vosaltres i portar el procés al vostre terreny,
temps per a una activitat que tingui el fi en si mateixa,
que ja no esperi ni desesperi.

Sovint teníem moments de debilitat
i ens preguntàvem si tot plegat s'entendria.
Però entendre està sobrevalorat:
tots entenem massa coses,
coses que no funcionen, que no tenen sentit, que en el fons no s'entenen,
i potser a partir d'ara es tracta de no entendre.

Maria Pallejà, Fito Luri, Tània Sala, Ferran Garcia.
Idea i organització: Cristina Garreta.
Biblioteca Pere Anguera, Reus, 12-11-22